

La resolució de conflictes

- 28 d'abril del 2011 a les 19.30 h
- Sala d'actes de La Llacuna Centre Cultural, Andorra la Vella

Eduard Vinyamata i Camp

Doctor en ciències socials i professor de conflictologia a la UOC, director del Campus per la Pau i la Solidaritat de la Universitat Oberta de Catalunya

▲ **Cumículum**

Licenciat en ciències econòmiques i socials per l'École des Hautes Études en Sciences Sociales (Universitat de la Sorbona, París). Doctor en Ciències Socials. Professor de conflictologia. Director del Centre de Recerques i Estudis de Conflictologia (IN3-UOC). Director de l'Escola de Cooperació (Institut Internacional de Postgrau UOC). Director del Campus per la Pau (UOC). S'ha format a França, els Estats Units i el Japó. És autor d'una vintena de llibres.

És professor de conflictologia a la UOC i en diverses universitats europees i americanes. La conflictologia, estretament lligada a la pràctica i l'aplicació directa sobre tot tipus de conflictes, és una ciència interdisciplinària que procura comprendre l'ésser humà i les societats que configura des de la crisi, el conflicte i la violència.

La conflictologia és el compendi de coneixements científics multidisciplinaris així com de tècniques d'intervenció en tota mena de conflictes a excepció de qualsevol sistema que faci ús de qualsevol mena de violència. Així doncs, integra totes les ciències socials (sociologia, antropologia, història, psicologia...) com també la filosofia i neurobiologia, a més d'altres que permeten la comprensió de la violència i el conflicte com pot ser la mateixa matemàtica.

La neurobiologia ens ajuda a entendre el fonament biològic de les emocions humanes i aprendre com es pot actuar socialment i psicològicament per incidir-hi positivament. Les pors, l'agressivitat, l'afecte, l'egoisme o el prosisme són el resultat de determinades segregacions hormonals (oxitocina, endorfina, dopamina...) que es generen per impulsos de l'entorn i per percepcions psicològiques, per exemple.

Quant a la matemàtica, ens ajuda a comprendre els processos de decisió humana, com molt bé descriu a través de la teoria de jocs el matemàtic Anatol Rapoport. La filosofia també juga un paper important, ja que ens permet disposar d'uns valors i concepcions mentals del sentit de la vida que sovint predeterminen actituds i conductes, viure en pau o en conflicte. L'anomenada filosofia pràctica aporta a la conflictologia mètodes i tècniques per intervenir molt interessants, com es pot comprovar en el llibre *Més Plató, menys Prozac*, en el qual ens mostra com fer servir les aportacions filosòfiques com a receptes per resoldre conflictes així com la relació de professionals que poden ajudar a fer-ho.

El que resulta decisiu per a la conflictologia és l'exercici inicial de conciliació dels coneixements, la feina multidisciplinària obligada per poder entendre un fenomen, el conflicte, tan decisiu per a la humanitat. Ens descobreix una altra manera de raonar en la qual el sistema binari que regeix moltes formes de pensament, no és únic, que n'hi ha d'altres. En aquest sentit, la física teòrica va aportar als pensadors dels conflictes solucions que per lògica binària no podien ser resolts.

Presentació de KIOSC (espai virtual de continguts de cooperació en obert)

Jornada de dependència i TIC

Si ens hi fixem, sovint fem categories binàries... Blanc-negre, home-dona, sí-no, bé-mal. Quan, de fet, la realitat no pot ser descrita de manera tan simple. Qualsevol aspecte o definició n'engloba moltes altres i totes s'interrelacionen. Aquesta complexitat a què difícilment trobarem respostes ens facilita una nova manera de pensar que ho simplifica. Finalment, no existeix la necessitat de saber-ho tot, sinó d'entendre els fenòmens d'una altra manera, d'una manera no binària. No cal disposar de respostes per a tot, el que ens cal és saber fer preguntes, que no és una altra cosa que l'aplicació del mètode científic general.

Normalment, fora dels plantejaments conflicto-lògics, els conflictes es plantegen de manera binària. Uns tenen raó i els altres no; uns són els bons i els altres els dolents. Des de la conflicto-logia això perd sentit. Del que es tracta no és d'analitzar el conflicte, ni de jutjar els conflictes, i menys de sancionar-los. La conflicto-logia no aporta solucions sinó que tracta de facilitar que les persones en conflicte trobin la seva pròpia solució. No es tracta d'estar d'acord sinó de conviure, fins i tot en el desacord. La conflicto-logia també ens aporta un coneixement important. Normalment les nostres socie-tats estan convençudes que l'ús de la força i de la violència tenen, en el fons, un sentit, una jus-tificació final. Això ens porta a fer ús de la vio-lència en tot moment, a legitimar-la i a legalit-zar-la. Aquest és l'error que es descobreix des de l'estudi dels conflictes. El problema sempre és l'ús de la força i de la violència. Entenent per violència tot allò que pugui perjudicar a un mateix, l'altre o el nostre entorn social o natu-ral. Justament, des de la conflicto-logia es proposa tot el contrari: substituir l'ús de la força pel coneixement científic en relació amb la violència i el conflicte. De la mateixa manera que la cri-minologia desestima l'ús de la tortura per aconseguir informació sobre un crim i fa ús dels coneixements científics per entendre el crim i trobar-hi solucions civilitzades i raonables, la conflicto-logia ens facilita comprendre –que no vol dir estar d'acord– els conflictes i ens facilita maneres de desactivar els prejudicis ocasionats per la violència.

La conflicto-logia s'aplica en tota mena de conflictes, també en els violents, en l'activitat criminal,

Curs de cooperació descentralitzada

Reunió del Campus per la Pau amb entitats

V Congrés Internacional de Conflictologia

les guerres o, simplement, en les petites guerres que es produeixen en les famílies i les parelles. Per a qui vulgui estudiar el cas concret d'intervencions reals amb bandes criminals a l'Amèrica Llatina, recomano el llibre *Pandillas y Maras: Aproximación a su comprensión y propuestas de estrategia de solución del conflicto que éstas generan desde la perspectiva de la Conflictología*, editat per Tirant lo Blanch per encàrrec de la Conferència de Ministres de Justícia de Països Iberoamericans. És l'estudi del cas a Guayaquil (Equador), on en sis mesos i amb pocs recursos, es reduí la violència i el crim un 60% en un barri d'aquesta ciutat equatoriana amb més conflictes i criminali-

tat, cosa que cap cos de seguretat no té capacitat de fer.

Sovint, la diversitat de sinònims i termes poden crear confusió: mediació, gestió de conflictes, resolució de conflictes, resolució alternativa de conflictes, transformació de conflictes, mediació en conflictes, facilitació, *couching*, negociació... Conflictologia.

Cada un d'aquestes termes té una significació pròpia, constitueix un cos teòric i de procediments emprats específicament per designar una disciplina concreta. Tots tenen similituds però alhora són diferents.

En debats sobre la significació d'aquestes termes he comprovat que, finalment, són els criteris semàntics els que prevalen, no els conceptes teòrics i la significació real de cada un dels termes emprats. Però convé sobreposar-se als criteris estrictament semàntics i centrar-se en els criteris científics i la seva significació i relació multidisciplinària.

Hi ha dues maneres de fer servir el concepte *Resolució de Conflictes*, per exemple. Així, en majúscules, com a nom propi, designa un recull epistemològic, un concepte concret, una disciplina específica. Si el terme s'escriu en minúscules, *resolució de conflictes*, designa un verb, una acció. El mateix amb altres com *Transformació de Conflictes* o *Mediació*, tenen dues accepcions, com a nom propi o com a verb d'acció. És important distingir entre els noms, que designen conceptes, i els verbs, que expressen, simplement, una acció.

Hi ha persones que diuen que els conflictes no han de ser *resolts* i per això opten per altres verbs com *gestió*, *transformació*, *mediació*, *tractament* o *administració*. Si fem servir el terme com a verb d'acció, entenc que els conflictes poden ser mediat, transformats, administrats, resolts, negociats o gestionats, dependent de cada cas i circumstància.

Si es tracta d'intervenir en conflictes d'una manera plural i multidisciplinària, al costat de les ciències socials que ens ajuden a entendre les causes dels conflictes també trobarem la filosofia o la neurobiologia, tot el ventall de sistemes d'anàlisi i totes les metodologies per intervenir, inclosa la mediació, que s'aplica en tots els àmbits siguin personals, socials, internacionals i armats; llavors estem parlat de les disciplines sinònimes que porten com a nom Transformació de Conflictes,¹ Resolució de Conflictes² o Conflictologia³. Internacionalment, des de fa dècades, és així.

Quan es parla de gestió de conflictes, s'acostuma a referir a la manera de procedir en l'àmbit militar o mercantil, termes com *gestió alternativa de conflictes* o *resolució alternativa de conflictes* són termes poc utilitzats i confusos. En el cas de Mediació,⁴ designa el concepte i el procediment descrit pels seus fundadors: un sistema molt simple i eficaç en conflictes de baixa intensitat normalment aplicat en conflictes familiars. Evidentment, també designa d'altres coses com, per exemple, els venedors d'assegurances.

Equip de l'Escola de Cooperació. Campus per la Pau

La conflictologia o resolució de conflictes va néixer fa unes quatre dècades de la mà de diplomàtics i activistes pacifistes així com de científics de diverses disciplines socials que van deixar fonamentada aquesta disciplina en centenars de llibres i de centres de recerca i programes universitaris d'arreu el món. El terme *conflictologia* és usual en països com Rússia o Itàlia, a més d'altres i acceptat internacionalment com a sinònim de *resolució de conflictes*. Al món existeixen més de cent universitats amb programes d'aquesta disciplina,⁵ alguns en llengua anglesa i professors i estudiants dels cinc continents, amb especialitzacions diverses com ara "Esports i resolució de conflictes o en "Seguretat Humana", l'aplicació de la conflictologia en les intervencions en conflictes armats i en l'acció militar o policial sense l'ús de la força desenvolupem grups de recerca (Centre de Recerques i Estudis en Conflictologia, CREC-IN3) i publiquem la revista científica digital *Journal of Conflictology*, mantenim la web www.resolucioideconflictes i organitzem, enguany, el 6e Congrés internacional en conflictologia i pau a Barcelona.

Dades de l'autor

Director del Campus per la Pau (www.campusperlapau.org) / Professor i Director dels màsters en Conflictologia / Director acadèmic de l'Escola de Cooperació, Director del CREC-IN3 (Centre de Recerques i Estudis en Conflictologia i de la revista científica digital "Journal of Conflictology" (Universitat Oberta de Catalunya). evinyamata@uoc.edu

Notes

- 1- Denominació en què s'identifica J. P. Lederach, per exemple.
- 2- Per entendre la disciplina coneguda amb el nom de *Resolució de Conflictes* recomano el llibre recentment publicat per l'ICIP (Institut Català Internacional per la Pau), amb el títol: *Resolució de Conflictes*.
- 3- *Conflictologia. Curs de Resolució de Conflictes*. Eduard Vinyamata, Editorial Ariel (Planeta).
- 4- *Aprender Mediación*. Eduard Vinyamata, Editorial Paidós.
- 5- Aquest terme va ser utilitzat per primer cop per Galtung com a sinònim de Resolució i de Transformació de Conflictes.